

Verhalen uit de scheerwinkel (van de familie Reekers).

Tot 1930 woonde in het Kapiteinshuisje aan de Dyk een familie waarvan de man klompmaker was. In 1931 huurt kapper Anne Reekers het pand van de R.K. Parochie en dat is de start van de tot op heden bestaande kapsalon Reekers (nu in de Midstraat). Over de tussenliggende periode van bijna 80 jaar valt veel te vertellen, niet alleen omdat het grote gezin Reekers het niet altijd gemakkelijk had in roerige tijden (de crisisjaren, de oorlog) maar ook omdat het een tijdsbeeld weergeeft waarvan alleen de zeer ouderen onder ons weet hebben. Oudste dochter Marieke, ze overleed vorig jaar, maakte de laatste jaren al enkele aantekeningen over wat ze zich herinnerde en wat ze hoorde van haar ouders. Tijdens gesprekken met haar broer Fimme zijn die herinneringen aangevuld met die van hemzelf en uitgewerkt.

(Deel 1)

Eind jaren twintig stierf de klompmaker en kwam het opmerkelijke huisje in handen van de R.K. parochie en in mei 1931 werd het gehuurd door Anne Reekers, een jongeman uit Sloten, die het kappersvak leerde bij zijn oudere broer in Balk. Omdat hij trouwplannen had, zocht hij een pand waar hij voor zichzelf zou kunnen beginnen als kapper en hij huurde genoemd kapiteinshúske aan De Dyk. Met het beurtvaartschip De Telegraaf arriveerde hij in Woudsend, met een scheerstoel, een tafel en zijn kappersgereedschap. Hij trouwde op 17 september 1931 met Janneke van der Wal uit Lyts Amerika (Gaasterland). Het was eerst moeilijk om klandizie te krijgen want in het café op het Krús van Dyk (nu Any Tyme) zat al een kap-

per, kapper Bleeker. Anne hielp daar zo nu en dan wanneer Bleeker het erg druk had, maar kreeg op een gegeven moment ook zelf klandizie voor regelmatig scheren en zo nu en dan knippen.

Trouwfoto Anne Reekers en Janneke van der Wal

Er werd een bord op de zijgevel aangebracht met 'A. Reekers, Dames- en Heerenkapper'. Door de voordeur aan de Dyk kwamen de dames binnen, waar men dan terecht kwam in de ruimte die gedeeltelijk was ingericht als damessalon, maar ook dienst deed als keuken. De damesklanten kwamen om te laten knippen en haarwassen. De meeste vrouwen in die tijd hadden lang haar. Daar werd een vlecht in gedaan die daarna opgerold werd tot een knoetje op het achterhoofd. Als het erg druk was en er meerdere dames gekapt moesten worden kwam de zus van Anne, Sjoerdje, uit Sloten over om een handje te helpen, maar meestal kon Anne het wel alleen af. Want als er bijvoorbeeld gepermanent moest worden en de rollers ingedraaid waren en een tijdje moesten inwerken, had hij weer tijd om naar de herensalon te gaan. Het was allemaal heel wat minder hectisch dan tegenwoordig, men nam er de tijd voor.

Grote drukte in de herensalon was er op zaterdag. Dan waren de schippers na een paar dagen vissen weer thuis en werd de gang naar de scheerwinkel gemaakt, met een baard van een paar dagen. Het gezin Reekers was inmiddels al behoorlijk uitgebreid (daarover later meer) en de oudste jongens hielpen al flink mee en stonden op een krukje om de klanten alvast in te zepen, waarna heit Anne het scheermes hanteerde en het werk afmaakte. Een greep uit de klandizie: o.a. de vissers Durk Hylkes Grondstra, Hidde Ypenga, Rienk Hofmeier en Joh. Silvius. Ook trouwe klanten waren onder meer Joh. Nagelhout, Catharinus Nagelhout, Anke de Jong, Thomas Wiegert, Douwe Hessels de Jong, Wopke Schilstra, Willem Deden, Jentje Langeraap, Pieter de Jong, Fedde Visser, Popke de Jong, Atte Bruinsma, Folkert Rijnja, Pieter Rijnja, Lytse Folkert Rijnja, Lucas Rijnja, Wiebe de Jong, Klaas van der Meer, Minze Visser, Lammert Glashouwer en Meie Oppedijk. Namen die de oudere Woudsenders zich zonder twijfel herinneren. Het werd steeds drukker, er werden lange dagen gemaakt, want inmiddels had zich ook kapper Poppe Reijenga in Woudsend gevestigd (eerst in het hoekpandje aan de Ee, bij de Gereformeerde kerk, later waar nu kapsalon Pauline is gevestigd). Zowel bij Poppe als bij Anne kon je ook tabaksartikelen kopen. Poppe stopte er zaterdags om 6 uur mee, maar Anne ging nog even door en ging aan huis scheren en knippen bij middenstanders die vanwege de winkel overdag niet weg konden. Zo was op zaterdagavond Popke (en Anne) de Jong, die een slagerij had (in het pand van Nico en Henny van der Werf) de allerlaatste klant. Anne's vrouw Janneke ging dan voor de gezelligheid mee en al gauw staken dan Siebold en Yfke Nauta die aan de overkant woonden ook de straat over en werd er gezamenlijk even een borreltje gedronken en het laatste nieuws uitgewisseld.

Uitslapen de volgende dag was er niet bij, want het gezin Reekers ging op tijd naar de kerk. Fimme weet nog dat het dan op zondagochtend soms even een wedstrijd was wie van de opgeschoten jongens als eerste het beste witte overhemd te pakken had uit het stapeltje schone kleren dat mem de avond tevoren had klaargelegd. Fimme: 'Verder ging het er eigenlijk altijd erg gemoedelijk aan toe bij ons, ruzies waren er zelden, wel strubbelingen natuurlijk maar dat had je in elk gezin. Onze ouders waren ook gemakkelijk, stonden positief in het leven, deden niet moeilijk en maakten er in elke situatie het beste van'. Een groot gezin in een betrekkelijk klein huis betekende creatief met de ruimte omgaan: de oudste vier jongens sliepen overdwars in een tweepersoonsbed op zolder, de ouders beneden in de kamer in de bedstee en de meisjes ook op zolder; door geplaatste schotten hadden ze eigen ruimte. Later werden er slaapkamertjes gemaakt, werden de bedsteden kasten en had elk kind op zolder een eigen hoekje. Fimme: 'In een van die hoekjes onder de schuine kant van het dak, werd in de oorlog naar de radio geluisterd'.

Terug naar de scheerwinkel en die hele drukke zaterdag. Want het was dan een komen en gaan, maar velen ble-

ven na de scheer- of knipbeurt nog even hangen, bijvoorbeeld om de krant te lezen, de toestand in de wereld door te nemen en bij te praten over het wel en wee in het dorp. Daarbij werd flink gediscussieerd, gepruimd en gerookt. Dat men elkaar soms door de rook nauwelijks meer kon onderscheiden heeft mogelijk geleid tot de bijnaam voor de scheerwinkel: De Hang. Zo heette namelijk een palingrokerij in Lemmer waar het ook altijd blauw zag van de rook. In de scheerwinkel stond in de donkere hoek naast het grote raam een oude schoollessenaar met een schuine bovenla. Het middelpunt van de kapperszaak was natuurlijk de toilettafel met een grote spiegel en twee zijkastjes waarin de te verkopen tabaksartikelen waren te zien. De grote scheerstoel met hoofdsteen stond voor de spiegel. Wanneer het op zaterdag extra druk was werd er een tweede stoel bijgezet. In de scheerwinkel stond een vaaskachel die roodgloeiend werd opgestookt. Met een insteekketeltje voor warm scheerwater en de asla die als kwispedoor fungeerde want de meeste vissers pruimden. Fimme: 'En door die natte fluimen ging die asla op een gegeven moment roesten en moest er bijna ieder jaar een nieuwe bodem in, een klusje voor smid Lieuwe Bruinsma'. Verder stond in de winkel een ladekast met wel 25 laatjes waarin voor de vaste klanten hun eigen scheerkwast en zeep enz. werd bewaard. Tegen de lange vensterbank stond een houten bank waar de wachtende klanten plaatsnamen. En bij het kleine zijraam stond een tafeltje met enkele stoelen. Op het tafeltje lag meestal een dambord met schijven klaar en verder werd er uitgebreid gepraat. (Story en Privé bestonden nog niet en roddelen heette 'dorpsnieuws' uitwisselen). Anne Reekers (en later zijn zoons) hield zelf van dammen en was lid van de damclub 'Eensgezindheid' Woudsend. Er werden probleemzettingen uitgespeeld in de scheerwinkel.

Met het groter wordende gezin (de pastoor hoefde niet langs te komen want de vaart zat er goed in) was het geen vetpot met de inkomsten van knippen en scheren. Gelukkig namen de klanten wel eens een paar turfjes of hout mee voor de kachel. Immers, zij zaten er altijd gezellig en warm. De vissers namen zaterdags vaak vis - soms ondermaats- mee en dat kwam altijd van pas. Fimme: 'We hebben nooit honger gekend en er werd heel veel in nature betaald, zoals die vis, maar ook groente, aardappelen of aangereden dood wild. Mijn vader kon ook prima slachten en deed dat buiten in de steeg. Soms vonden we in de scheerwinkel een dode haas, soms zo plat als een dubbeltje. Die werd dan door het altijd openstaande raampje van de scheerwinkel gegooid. We zijn ook eens op een morgen wakker geworden omdat er onderaan de trap een schaap stond te blaten. Mijn vader ondernam meteen actie en slachtte, met enige hulp, het beest. Want wat hij in zijn huis aantrof was van hem, zo vond hij. Later bleek het te gaan om een ooi van een koppeltje schapen dat uitgebroken was uit een weiland en enkele Woudsenders hadden als geintje bedacht dat Reekers wel een vlezig hapje kon gebruiken en hadden een schaap door het raampje weten te wurmen.'

Links Hidde Ypenga en rechts Anne Reekers in de visaak van Hidde. Vooraan op de knieën is monteur Willem Deden.

Anne was op vele manieren handig; zo weet Fimme zich te herinneren dat hij soms met een maaltje vis, bestemd als lekker hapje voor de biljartclub, naar overbuurman bakker Buwalda ging. Daar waren net de broden of andersoortige bakkerswaren uit de oven gekomen en omdat die oven af moest koelen, schoof Anne de vis er in, die zo prima gegaard werd. Mem Reekers was een creatief kookster en verwerkte minder populaire vleessoorten van overbuurman slager Wittermans als varkensoren, -staart, 'greauwen' (resten nagesmolten koefet) of vleeswarenresten in de snert, stampot of in de koolbrij (volgens Fimme naar een recept van mijn beppe Hil Glashouwer). Die koolbrij was beroemd in het dorp en het was vaste prik op Oudejaarsavond dat er, nadat de rust in het dorp na het geknal was weergekeerd, de plaatselijke 'pliesies' een bordje koolbrij kwamen halen bij Anne en Janneke: Attema, Zwepe, Sinnema, maar ook anderen als Sjoerd Poepjes en Luut Rondhout, die 'her en der' die avond al wat genuttigd hadden.

In de crisisjaren voor de tweede wereldoorlog waren de gesprekken van de klanten onderling erg pessimistisch. Toen in 1940 de Duitsers ons land binnenvielen kwamen de Duitse soldaten ook door Woudsend met paarden en vrachtwagens. De gevechten bij de Afsluitdijk en het bombarderen van Rotterdam maakten indruk. In de scheerwinkel werd een wereldkaart tegen het behang geplakt zodat iedereen aan kon wijzen waar de vijand zat. De oorlog was onderwerp van heftige gesprekken. Toen koningin Wilhelmina naar Engeland vertrok waren enkele klanten boos en vonden haar een moeder die haar kinderen in de steek liet.

Alles kwam op rantsoen/de bon. Ook de tabak en er werden onderling bonnen geruild van linnengoed voor brood of suiker. De eerste verzetskrantjes kwamen in de scheerwinkel en werden heimelijk gelezen en weer ver-

stopt in de lessenaar. Anne Reekers had boven een radio verstopt en daar werd stiekem naar radio Oranje geluisterd door enkele vertrouwelingen. Er werd verduistering ingevoerd door de Duitsers. 's Avonds mocht er geen licht vanuit de huizen naar buiten schijnen. Ook mocht na 10 uur 's avonds geen mens meer op straat. Het gebeurde dikwijls dat de laatste klanten die stiekem de radio nog even hadden beluisterd in het donker achterom door de steegjes naar huis slopen. Later in de oorlogsjaren had vrijwel niemand meer elektrische stroom behalve o.a. de bakker en de slager. Reekers tapte stroom af van bakker Buwalda (nu het gedeelte van Any Tyme in de Midstraat) en deed dat via de meterkast. 's Avonds werd er een oude zwarte rok rond de lampenkap gespannen en hadden ze wat licht om te kunnen naaien of breien. Verder werd er van een kopje water met een laagje olie en een grote knoop met een katoenen draad door een van de gaatjes een lichtje gefabriceerd.

Er werden ook wel leuke dingen gedaan in de oorlog. Zo was de toneelclub van de parochie ieder jaar bezig een voorstelling te geven met de Kerstdagen. In de scheerwinkel werden dan de repetities gehouden van het toneelstuk 'Muoike Rins fan Deinum'. Anne Reekers speelde daar ook in mee. De kinderen die op zolder sliepen, hoorden hoeveel plezier men samen had. Jonge jongens en mannen hebben daar niet aan mee kunnen doen. Zij moesten onderduiken voor de Duitsers die af en toe razzia's hielden om de jongens op te pakken en af te voeren naar Duitsland waar ze tewerk werden gesteld in wapenfabrieken.

De scheerwinkel was open van 's morgens 8 uur tot 's avonds 8 uur. Een leuk detail was dat wanneer de kinderen 's avonds naar bed moesten, om beurten in de gang de deur van de scheerwinkel open ging en het in koor klonk: welterusten heit en omkes.

(In een volgende Driuwpolle meer verhalen uit de scheerwinkel)

Hilly Westerhof